

תערוכות בוגרים 2014 || אמנות חיפאית: וידיאו שלא כל אחד רשאי לראות וגבר עם חדר משלו

מעמד האשה ומתח בין מסורת לשחרור הם רק שניים מהנושאים שבלטו בתערוכת בוגרי התואר הראשון באמנות של אוניברסיטת חיפה

שני ליטמן

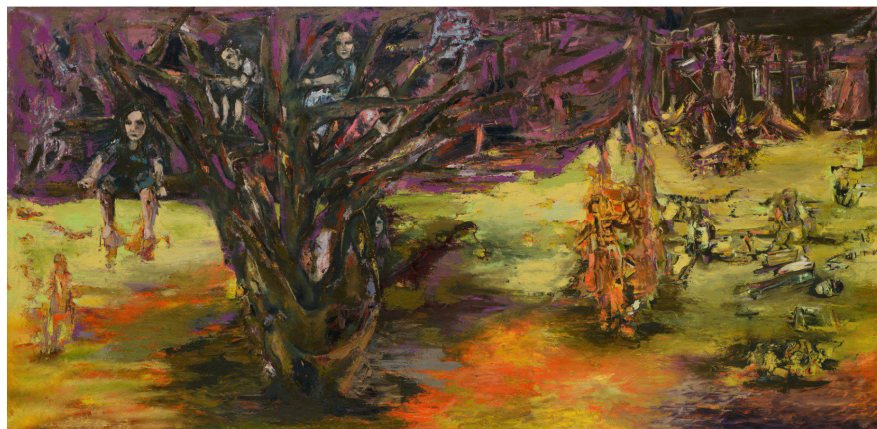
22.06.2014

23:01

תערוכת בוגרי התואר הראשון באמנות של אוניברסיטת חיפה, שאצרו אורי קצנשטיין וליהי חן, מציגה מגוון רחב של התמודדויות מצד האמניות הצעירות – שכן מדובר ב-37 בוגרות נשים ושלושה בוגרים גברים בלבד – עם כניסתן לעולם האמנות והיצירה, ועם שאלת המוטיבציה ליצירה; מהיכן מגיעה ההשראה, מהו הדבר הדחוף ביותר שיש לאומרו ומהי דרך הביטוי המתאימה לכל אחת מהן.

כמה מן העבודות המעניינות עסקו בסוגיות של מעמד האשה. איה אבו רוכן, למשל, צעירה דרוזית אדוקה, הציגה עבודת וידיאו שהיתה מיועדת לצפייה לנשים בלבד. בווידיאו, המפוצל לשני מסכים, היא נראית על מסך אחד רוקדת לצלילי זמר הפופ החביב עליה כשהיא ללא כיסוי ראש, בשיער פזור, מאופרת ולבושה בחולצה קצרה. במסך המקביל מוקרן הביצוע של אותו שיר על קיר, ודמות מכוסה בכיסוי ראש מסורתי נראית מגבה, רוקדת, צמודה לקיר שעליו מוקרן הקליפ. בסוף השיר קולעת אבו רוכן את צמתה, מכסה את שיערה ומסירה את האיפור. רק כך היא יכולה לצאת מחדרה.

חני חסון, ללא כותרת, 2014. צילום: אריאל ורהפטיג

עוצמתה של העבודה טמונה בכך שלא כל אחד יכול לראות אותה. כלומר – אבו רוכן מנהלת דיון עם המסגרות הדתיות שבתוכן היא חיה, אבל הדיון עצמו יכול להתקיים רק בין נשים לבין עצמן. הגברים אינם רשאים להיחשף לאפשרות הזו, שהיא מעדיפה שלא לבחור בה בפומבי.

דמותה הנשית המשוחררת של האמנית ללא ספק מענגת אותה, ויש לה זכות קיום מבחינתה, אולם רק בקרב הנשים. זהו העולם שבו יכולה להתקיים המחשבה על שינוי, על פריצת גבולות. ברגע שאבו רוכן יוצאת מהחדר, היא ממשיכה לציית לכללים שבתוכם צמחה ואותם – מסיבות אלה או אחרות – היא מחליטה שלא להפר.

היבה אבו ג'נב הציגה תחת הכותרת "נישואי קטינות" סדרה של דימויים גדולים, שגולפו על קרטון MDF צבוע שחור והציגו דמויות שונות של נערות וילדות במצבים שונים, לכאורה נאיביים, לכאורה חסרי משמעות מיוחדת – שני פורטרטים, סיטואציה משפחתית, ריקוד ילדתי וגבר יושב בגבו לצופה ומולו עומדת נערה. הכותרת היא זו אשר איגדה והוסיפה לעבודות את המשמעות הנוקבת. העבודות נעשו במיומנות טכנית גבוהה והמפגש בין הקווים הנקיים, הקרטון שמשדר פשטות ורכות מסוימת, הבעות הפנים המרומזות והבחירה במיקומן המדויק של דמויות הנערות לעומת דמויות הגברים - יצר תחושה מצמררת.

הנוכחות הגברית הקטנה כל כך בתערוכה לעומת הרוב הנשי המוחץ הקנתה לעבודתו של מוחמד דיאב, שנקראת "Sidekick", משמעות מעולם היסודות הפמיניסטיים. דיאב יצר למעשה "חדר משלו", בדומה למושג המכונן של וירג'יניה וולף. העבודה שהוא מציג היא מיצב הכולל חדרון משולש, עם מיטה, מדף, כמה פחיות צבע וכמה יצירות אמנות קטנות. זהו חדרו של האמן, שאותו יצר במו ידיו במקום שבו הוא לא יכול באמת לחיות – בגלריה, לעיני כל, במקום החשוף והזמני. זהו החדר שמגלם בתוכו את חלומותיו, ולצדם את המציאות היומיומית הצורבת שלו.

גם עבודתה של מייסא דאהר, שהציגה שתי עבודות וידיאו וסדרה של ציורים, עסקה במפגש בין היומיום שלה לבין הצורך שלה ביצירה. באחת מעבודות הווידאו היא מציגה בחיתוכים קצרים ומהירים סיטואציות יומיומיות שלה בחיק משפחתה, לצד רגעים שבהם היא מתנהגת באופן חריג לחלוטין, אך נראה שזה לא מפריע לאיש – היא הוקדת ריקודים משונים, בוחנת את גבולות הסיבולת של בלון וחודרת באגרסיביות למרחב הפיזי של האנשים סביבה. המעברים המהירים בין הסצנות מקנים לעבודה איכות קומית ואירונית והרבה הומור עצמי.

בעבודת הווידאו השנייה היא מציגה מגוון שאלות ותפישות לגבי החברה הערבית, במעין לופ חסר פשר וחסר מוצא, שכולל עמדות מוצא מוכתבות מצד אחד ושאלות שהיא אמורה לשאול מצד שני, והכל כשהיא מצולמת בפינות שונות של עיר הולדתה, נצרת. רצף התהיות והאמירות מרמז על הבלבול הגדול שחשה ככל הנראה במפגש שלה עם עצמה כאדם בוגר וחושב ועם האמנות המערבית והמוסד הישראלי-יהודי שבו בחרה ללמוד.

היבה אבו ג'נב, נישואי קטינות, 2014. צילום: אריאל ורהפטיג

עוד שלוש אמניות שבלטות לטובה בתערוכה הן חנין חסן, שמציגה שני ציורים גדלי ממדים ושתי עבודות נוספות של ציור על קרשים, שבמיומנות מביאות עולם שנע בין פנטזיה לאימה, באמצעות שימוש בשילובי צבעים חזקים על גבול הפסיכדליה ובחירת דימויים שנעים על רצף שבין תפישת מציאות תקינה לעיוות תודעתית; דנה לאור קוגן מציגה על מערכת מדפים מרשימה בקבוקי זכוכית שבתוך כל אחד מהם מונח תצלום פולארויד שנכבש בשמן זית ומכלה בהדרגה את התצלום. המיידיות של הפולארויד לעומת הפעולה האטית והמסורת הנקשרת בשמן הזית מעלה שאלות מעניינות והעבודה בעיקר מרהיבה מבחינה ויזואלית; איאת נסאר מציגה צילומים קטנים, חלקם קולז'ים המורכבים מנגזרות של צילומים המודבקים על צילומים אחרים, שבהם היא מפגינה עין חדה ומתוחכמת שרואה את הסביבה ה"כפרית" או "מסורתית" בראייה אירונית, פרטנית, אשר מקנה משמעות חדשה גם לדימויים בנאליים וסטריאוטיפיים לכאורה.

תערוכת בוגרי התואר הראשון בחוג לאמנות, אוניברסיטת חיפה. אודיטוריום הכט, עד 3.7